

5SR-O07: การนำนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมสู่การสร้างอาชีพและรายได้ ด้วยวัฒนธรรม กรณีศึกษา ตลาดชุมทางทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

The Participation in Public Policies to Create Careers and Incomes through

Cultures: A case study of Thung Song Junction Market of

Nakhon Si Thammarat Province

สุดารัตน์ สดสมบุญ^{1*}, ยุทธชัย เกระแก้ว¹, อนุวัฒน์ ปานอ่อน¹ และ พงศ์พันธ์ รัตนมุสิก¹
Sudarat Sudsomboon^{1*}, Yuthachai Krokreaw¹, Anuwat Panon¹ and Pongphan Ratanamusik¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัย เรื่อง การนำนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมสู่การสร้างอาชีพและรายได้ด้วยวัฒนธรรม กรณีศึกษา ตลาดชุมทางทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญของนโยบายสาธารณะ (2) ศึกษาการนำนโยบายสาธารณะสู่การสร้างอาชีพและรายได้ด้วยวัฒนธรรมของตลาดชุมทางทุ่งสง และ (3) นำเสนอปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานตลาดชุมทางทุ่งสงแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยคุณภาพ ด้วยการศึกษเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้แก่ นายกเทศมนตรีและข้าราชการเทศบาลเมืองทุ่งสง คณะกรรมการประชาคมวัฒนธรรมเมืองทุ่งสง ผู้ค้า ผู้ซื้อ นักท่องเที่ยว และภาคีเครือข่าย โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า ตลาดชุมทางทุ่งสง สามารถนำนโยบายสาธารณะของภาครัฐสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสามารถสร้างอาชีพและรายได้ด้วยวัฒนธรรมพื้นถิ่นให้กับประชาชน และมี "7Cs Factors for SJTM" เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานตลาดชุมทางทุ่งสง

คำสำคัญ: นโยบายสาธารณะ อาชีพและรายได้ ต้นทุนทางวัฒนธรรม ตลาดชุมทางทุ่งสง

Abstract

Research article on the implementation of participatory public policy towards career and income generation through culture, a case study at the Thung Song Junction Market in Nakhon Si Thammarat Province Its objectives are (1) to study the principles, concepts and themes of public policy, (2) to study the implementation of public policy towards career and income generation through the culture of the Thung Song Junction Market, and (3) to present the success factor of work performance at the Thung Song Junction Market. It is quality research by studying related documents, participatory observation, and in-depth interviews. Key contributors are: Mayor and government officials of Thungsong Municipality, Cultural Community Committee of Thungsong City, traders, customer, tourists, and network partners. Data analysis were content analysis. The results research showed that the Thung Song Junction Market could be implement public policies of the public sector in concrete practice and also they could create a career and income with indigenous cultures for the people and the "7Cs Factors for SJTM" is the success factor for operation of the Thung Song Junction Market.

Keywords: Public policy, career, income, cost of cultural, Thung Song Junction Market

¹ สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

¹ Bachelor of Political Science, Faculty of Humanities and Social Sciences, Southern College of Technology

* Corresponding author. E-mail: sudsudsomboon_pao@hotmail.com

บทนำ

นโยบายสาธารณะ เป็นสิ่งที่รัฐบาลเลือกจะทำหรือไม่กระทำในส่วนที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำ จะครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดของรัฐบาล ทั้งกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในบางโอกาส เช่น การควบคุมความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม และความพยายามในการจัดการความขัดแย้งกับสังคมอื่น ๆ เป็นต้น และมีวัตถุประสงค์ให้กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำบรรลุเป้าหมายด้วยดี นโยบายสาธารณะนั้นเป็นการจัดสรรผลประโยชน์หรือสิ่งที่มีคุณค่าระหว่างปัจเจกชนและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในระบบสังคมการเมือง เรียกว่า “การจัดสรรค่านิยมของสังคม” โดย Easton ยังได้ขยายความว่า บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของระบบการเมือง (Political system) คือ บุคคลที่มีอำนาจสั่งการ (Authorities) ได้แก่ ผู้อาวุโสทางการเมือง ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ตุลาการ นักบริหาร ที่ปรึกษาประมุขของประเทศ และผู้นำทางการเมืองอื่น ๆ ซึ่งเป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักและยอมรับในระบบการเมือง บุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับค่านิยมของสังคมโดยได้รับการยอมรับในฐานะเป็นผู้มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย (Easton, 1953) เป็นการตัดสินใจขั้นต้นที่กำหนดแนวทางทั่วไปอย่างกว้าง ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (William, 1975) ก็คือแนวทางที่รัฐบาลได้ตัดสินใจเลือกแล้วว่าจะนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม และเป็นไปได้ในสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมของสังคม (กลธธ ธนาพงศธร, 2528)

นโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่น เป็นการกำหนดทิศทาง แนวทาง แผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกที่จะทำเพื่อพัฒนาท้องถิ่นหรือตอบสนองต่อปัญหาของท้องถิ่นนั้นๆ โดยหน่วยงานราชการในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด ต่างมีหน้าที่เป็นหน่วยงานประสานงานเพื่อเป็นการขับเคลื่อนนโยบายที่รัฐบาลได้กำหนดไปปฏิบัติเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด เช่น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โครงการกองทุนหมู่บ้าน และโครงการประชารัฐ เป็นต้น โดยรัฐบาลได้ประกาศนโยบายการสร้างรายได้ว่า สนับสนุนและผลักดันให้มีกระบวนการสร้างรายได้ให้กับประชาชนทุกระดับ โดยจะส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพของชุมชน ในระดับฐานรากของประเทศตั้งแต่การผลิตเพื่อการบริโภค นำผลิตภัณฑ์ที่เหลือออกจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ในระดับครอบครัว ส่งเสริมการรวมตัวเพื่อดำเนินเศรษฐกิจระดับชุมชน เร่งพัฒนาผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กรวมทั้งการส่งเสริมการเชื่อมโยงอย่างเกื้อกูลและสนับสนุนซึ่งกันและกันกับธุรกิจขนาดใหญ่สู่ตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมกระบวนการสร้างรายได้ให้กับประชาชนอย่างเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนให้สามารถคิดเอง ทำเอง ในการพัฒนาท้องถิ่น ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยมีระบบราชการที่สำคัญเป็นตัวขับเคลื่อนหลัก (วิไลดา อินฉัตร และ อนันต์ ธรรมชาลย์, 2560) แต่การกำหนดนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด 19 ที่ส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับโลกจนถึงระดับชุมชน ย่อมเป็นความท้าทายของผู้บริหารท้องถิ่น และภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่เป็นอย่างมาก

หลายชุมชนทางทุ่งสูง เป็นตลาดวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากการนำนโยบายของรัฐบาลสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ ผสมผสานความร่วมมือทางวิชาการและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในระดับท้องถิ่น และยังนับว่า หลายชุมชนทางทุ่งสูง เป็นตลาดประชารัฐประเภทที่ 9 ตามนโยบายการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยวัฒนธรรม ซึ่งสามารถสร้างอาชีพและรายได้กับประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้แล้วยังเป็นการสืบทอด ถ่ายทอด อนุรักษ์ วัฒนธรรมของไทยด้านต่างๆ จากรุ่นสู่รุ่น และ ที่สำคัญคือ วัฒนธรรมที่เคยเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ กลายเป็นสิ่งที่จับต้องได้ สร้างอาชีพก่อเกิดรายได้ สร้างความมั่นคง ความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในครอบครัวได้เป็นอย่างมาก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญของนโยบายสาธารณะ
2. เพื่อศึกษาการนำนโยบายสาธารณะสู่การสร้างอาชีพและรายได้ด้วยวัฒนธรรมของตลาดชุมทางทุ่งสง
3. เพื่อนำเสนอปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานตลาดชุมทางทุ่งสง

วิธีการศึกษา

การศึกษา เรื่อง การนำนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมสู่การสร้างอาชีพและรายได้ด้วยวัฒนธรรม กรณีศึกษา ตลาดชุมทางทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ศึกษาใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งได้กำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้สามารถตอบวัตถุประสงค์หลักของการศึกษา ดังนี้

วิธีที่หนึ่ง การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Document Analysis) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ การนำนโยบายสาธารณะสู่การปฏิบัติ นโยบายของภาครัฐ ศึกษากฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กฎระเบียบของตลาดชุมทางทุ่งสง ศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ เช่น รายงานการประชุมของคณะกรรมการประชาคมวัฒนธรรมเมืองทุ่งสง ประกาศแต่งตั้งต่าง ๆ และข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตลาดชุมทางทุ่งสง เป็นต้น

วิธีที่สอง การสังเกต (Observation) ได้แก่ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ในการบริหารจัดการตลาดชุมทางทุ่งสง รวมถึงการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) จากอารมณ์ ท่าทางเหตุการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนการสนทนาและการพูดคุยของผู้ให้สัมภาษณ์กับผู้ศึกษา รวมถึงการที่ผู้ศึกษา เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตลาดชุมทางทุ่งสง จัดขึ้น เช่น การเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการประชาคมวัฒนธรรมเมืองทุ่งสง ในฐานะกรรมการ การร่วมเป็นพิธีกรประจำลานวัฒนธรรม การร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมภายในตลาดชุมทางทุ่งสงตามเทศกาลสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น

วิธีที่สาม การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะใช้กรอบคำถาม เฉพาะหัวข้อประเด็นคำถาม (Interview Guide Approaches) เพื่อให้เกิดการยืดหยุ่น ในการสัมภาษณ์คัดเลือก ตัวแทนหรือกลุ่มตัวอย่างเพื่อการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์นั้น จะต้องเป็นบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลที่ละเอียด ชัดเจน เกี่ยวกับหัวข้อที่ศึกษาหรือเรียกว่า Key Informant ผู้ศึกษาเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่ม คือ นายกเทศมนตรีและข้าราชการของเทศบาลเมืองทุ่งสง ตัวแทนคณะกรรมการ ประชาคมวัฒนธรรมเมืองทุ่งสง ตัวแทนผู้ค้า ตัวแทนผู้ซื้อ /นักท่องเที่ยว และภาคีเครือข่ายอื่น ๆ (หน่วยงานรัฐ สถาบันการศึกษา ราษฎรท้องถิ่น และ ภาคเอกชน)

ในส่วนของการขอเขตการศึกษา มีดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้ศึกษาเน้นศึกษา การนำนโยบายสาธารณะหรือนโยบายของรัฐสู่การปฏิบัติเพื่อสร้าง อาชีพและรายได้ให้กับประชาชนด้วยทุนทางวัฒนธรรม ภายใต้คำถามของการศึกษา คือ มีปัจจัยแห่งความสำเร็จ อะไรบ้าง ที่ทำให้ตลาดชุมทางทุ่งสงได้ดำเนินการไปสู่การสร้างอาชีพและรายได้ด้วยวัฒนธรรม ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนา ชุมชนฐานรากอย่างเข้มแข็ง

ผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง การนำนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมสู่การสร้างอาชีพและรายได้ด้วยวัฒนธรรม กรณีศึกษา หาดชุมทางทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ศึกษาขอนำเสนอผลการศึกษาใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความสำคัญของนโยบายสาธารณะ การนำนโยบายสาธารณะสู่การปฏิบัติ 2) นโยบายสร้างอาชีพและรายได้ด้วยวัฒนธรรมของหาดชุมทางทุ่งสง และ 3) ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานหาดชุมทางทุ่งสง ดังนี้

1. ความสำคัญของนโยบายสาธารณะ การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

นโยบายสาธารณะเป็นเสมือนกลไกสำคัญในการดำเนินงานของรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐ โดยเป็นกิจกรรมที่รัฐบาลจัดทำขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาทั้งระยะสั้นและระยะยาว (วรเดช จันทรศร, 2552) ซึ่งใน “ที่มาของนโยบายสาธารณะ” เป็นการระบุปัญหา หรือ Agenda setting ดังที่ Hayes (2004 อ้างถึงใน Thomas, 2007) ได้อธิบายว่าเป็นการกำหนดให้เป็นวาระเพื่อแก้ปัญหา ซึ่งวาระเหล่านั้นจะเป็นประเด็นในนโยบายสาธารณะได้ ก็ต่อเมื่อเป็นเรื่องที่ “ผู้มีอำนาจตัดสินใจ” ให้ความสำคัญ ต้องให้มีการจัดการ โดยอาจเป็นเรื่องที่มีสภาพวิกฤติการณ์ที่ต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วน หรือเป็นปัญหาที่เริ่มขยายวงกว้างออกไป (ชนิษฐา ชูสุข และคณะ, 2559)

ความสำคัญของนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ ทำให้รัฐบาลทุกประเทศในโลกต้องสนใจที่จะกำหนดนโยบายที่ดีและให้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุข ความเสมอภาคและความเป็นธรรมให้กับประชาชนและความเจริญให้แก่ประเทศ นโยบายถือเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดความสำเร็จและความล้มเหลวในการบริหารประเทศ นอกจากนั้นยังส่งผลกระทบต่อฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในสังคม โดยเฉพาะประชาชน (อิงฟ้า สิงห์น้อย และ รัชชาติ ทศนัย, (ม.ป.ป.))

การนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ (Thamrongthanyawong, 2001)

ประการแรก ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้ตัดสินใจนโยบาย ในกรณีที่การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของนโยบาย จะส่งผลให้ผู้ตัดสินใจนโยบายได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากประชาชน เพราะได้ทำการตัดสินใจเลือกนโยบายที่ถูกต้องและเลือกหน่วยปฏิบัติที่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นผลดีต่ออนาคตทางการเมืองของผู้ตัดสินใจนโยบาย ในทางตรงกันข้ามถ้าหากการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความล้มเหลว จะส่งผลให้ผู้ตัดสินใจนโยบายถูกตำหนิหรือวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบจากประชาชน ทั้งต่อการตัดสินใจเลือกนโยบายที่ไม่เหมาะสมและความบกพร่องในการควบคุมและกำกับหน่วยปฏิบัติหรือการมอบหมายให้หน่วยปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นต้น

ประการที่สอง ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จตามเป้าหมายจะทำให้ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายได้รับการแก้ไขด้วยดีกลุ่มเป้าหมายได้รับความพึงพอใจ ถ้านำไปปฏิบัติไม่ได้กลุ่มเป้าหมายอาจเรียกร้องด้วยวิธีต่างๆ ทำให้การบริหารงานของรัฐบาลมีความยุ่งยากมากขึ้น

ประการที่สาม ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อหน่วยปฏิบัติในกรณีที่การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย หน่วยปฏิบัติจะได้รับความเชื่อถือและความไว้วางใจทั้งจากผู้กำหนดนโยบายและกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นหน่วยปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประการที่สี่ ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร เนื่องจากทุกประเทศมีทรัพยากรที่จำกัด ดังนั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและสามารถแก้ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายหรือสังคม อย่างได้ผล ไม่เกิดภาวการณ์สูญเปล่า หรือต้องกลับมาแก้ไขใหม่ ทรัพยากรในที่นี้หมายถึงความรวมทั้งบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์และเวลาที่ต้องใช้ไปทั้งหมด

ประการที่ห้า ความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศ การนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสำคัญต่อการ ก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าหากการนำนโยบายไปปฏิบัติตามแผนงานและโครงการ พัฒนาต่างๆ ประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้จะส่งผลให้การพัฒนาประเทศบรรลุเป้าหมาย เพื่อความก้าวหน้าทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดีและมีความสุข

ประการสุดท้าย ความสำคัญต่อกระบวนการนโยบายสาธารณะในกระบวนการวิเคราะห์นโยบาย นั้น การนำนโยบายไปปฏิบัติเข้าไปมีบทบาทตั้งแต่กระบวนการกำหนดทางเลือกนโยบาย กล่าวคือ นักวิเคราะห์นโยบายจะต้องคำนึงถึงการพิจารณาทางเลือกนโยบายที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติเท่านั้น เพื่อให้มั่นใจว่าทุกทางเลือกที่นำมาวิเคราะห์จะไม่ก่อให้เกิดความสูญเปล่า และในการจัดทำนโยบายก็จะต้อง คำนึงถึงการกำหนดแนวทางการนำไปปฏิบัติที่สอดคล้องกับความเป็นจริงและสามารถนำไปปฏิบัติให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ดังนั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อ กระบวนการนโยบายว่านโยบายนั้นจะมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติมีส่วนสำคัญต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาล เป็นอย่างมาก ซึ่งต้องอาศัยกลไกของระบบราชการเป็นตัวขับเคลื่อนให้ตัวนโยบายนั้นไปสู่การปฏิบัติได้โดย การบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐมีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะต้องพัฒนาศักยภาพให้เข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและบรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้

2. นโยบายสร้างอาชีพและรายได้ด้วยวัฒนธรรมของตลาดชุมทางทุ่งสง

2.1 นโยบายรัฐ..จุดเริ่มต้น “ตลาดชุมทางทุ่งสง” ตลาดวัฒนธรรม

รัฐบาลได้กำหนดวิสัยทัศน์ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม สร้างโอกาสให้ทุกคนในสังคมสามารถเข้าถึงทรัพยากร แหล่งทุนในการประกอบอาชีพ เพื่อยกระดับรายได้และขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก และยุทธศาสตร์การสร้างการแข่งขันทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน และเป็นการวางรากฐาน ไทยแลนด์ 4.0 เพื่อดูแลคนไทยทุกคนให้ก้าวไปพร้อมกันโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ประกอบกับนายกรัฐมนตรี มีข้อสั่งการ ในการประชุมคณะรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2560 ให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณา ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมตลาดชุมชน เพื่อให้เกษตรกร ผู้มีรายได้รายได้น้อยชุมชน รวมทั้งผู้ประกอบการ ที่เดือดร้อนจากการไม่มีสถานที่ค้าขาย มีพื้นที่ในการค้าขายรวมทั้งเป็นการยกระดับการค้าขายในชุมชน และคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2560 เห็นชอบในหลักการให้ดำเนินโครงการตลาดประชารัฐ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างกระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงคมนาคม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์ การเกษตร บริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท ประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด โดยบูรณาการตลาดประชารัฐ ทั้ง 9 ประเภท ประกอบด้วย 1) ตลาดประชารัฐ Green Market 2) ตลาดประชารัฐคนไทยยิ้มได้ 3) ตลาดประชารัฐท้องถิ่นสุขใจ 4) ตลาดประชารัฐ กทม. คืนความสุข 5)

ตลาดประชารัฐของจังหวัด 6) ตลาดประชารัฐ Modern Trade 7) ตลาดประชารัฐของศิริกุ่มชน ธ.ก.ส. 8) ตลาดประชารัฐต้องชม และ 9) ตลาดประชารัฐ ตลาดวัฒนธรรม ถนนสายวัฒนธรรม (กระทรวงมหาดไทย , 2560)

อำเภอทุ่งสง เป็นเมืองที่มีรากทางประวัติศาสตร์ ศูนย์กลางการคมนาคม และเมืองเศรษฐกิจดีของภาคใต้ ตำบลปากแพรก เป็นย่านการค้าที่สำคัญของอำเภอทุ่งสง ต่อมาได้มีการขยายพื้นที่อยู่อาศัยและย่านการค้าขายออกสู่พื้นที่รอยต่อเมืองและนอกเมือง ทำให้อำเภอการค้าเดิมถูกลดบทบาทความสำคัญลง ประกอบกับสถานการณ์ภาวะเศรษฐกิจไทยชะลอตัวในห้วงเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา ราคาพืชผลการเกษตรโดยเฉพาะยางพาราและปาล์ม พืชเศรษฐกิจหลักของคนทุ่งสงตกต่ำ ส่งผลให้อำเภอการค้าซบเซาลงไปมากกว่าเดิม โดยเฉพาะทุกวันอาทิตย์ของสัปดาห์คนในพื้นที่จะเดินทางออกจากเมือง คนนอกเมืองไม่เข้าเมือง ทำให้เมืองเจียบเหงา ไร้ผู้คนสัญจร จึงต้องแก้ไขฟื้นฟูเมืองโดยเร็ว ปีพ.ศ. 2558 ได้มีการประชุมระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน เพื่อวางแผนการพัฒนาเมือง ร่วมกันหาจุดแข็งที่จะช่วยฟื้นฟูเมือง และสร้างเมืองให้มีชีวิตชีวาขึ้น คือเรื่องภูมิบ้านภูมิเมือง เรื่องวัฒนธรรม เรื่องอาคารบ้านเรือน และเรื่องอาหารพื้นถิ่น จึงได้จัดทำโครงการถนนคนเดิน เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ กระตุ้นให้เมืองเกิดการเคลื่อนไหว แต่ไม่สามารถดำเนินการให้เป็นรูปธรรมได้ ตลาดได้รุ่งที่มีอยู่เดิมก็ไม่สามารถพัฒนาเป็นถนนคนเดินได้ ผู้คนเคยชินกับการซื้อจากร้านยนต์ จอดซื้ออาหาร เกิดปัญหามลพิษจากท่อไอเสีย และผู้ค้าไม่ต้องการเปลี่ยนแปลง (เทศบาลเมืองทุ่งสง, 2559)

ปีพ.ศ.2559 ได้เร่งวางแผนอนุรักษ์และฟื้นฟูย่านชุมชนเก่า โดยได้กำหนดให้มีการจัดทำผังการพัฒนาพื้นที่ย่านวัฒนธรรม (ผังรูปโอโต้) พื้นที่ 645 ไร่ หรือ 1,032,000 ตร.ม. เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่ย่านการค้าของเทศบาล กับพื้นที่ของการรถไฟแห่งประเทศไทยและของเอกชนขึ้น ได้มีการจัดทำแผนการพัฒนาเมืองในโครงการเรียนรู้ภูมิบ้านภูมิเมืองและเปิดพื้นที่วัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณค่าสู่มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมดำเนินการปรับปรุงทางเท้าและหลังคาคลุมถนนคนเดิน ตลาดยาวถนนธรรมสุนทรอุทิศ อาคารเก่าบ้านพักรถไฟ, ก่อสร้างป้ายทิศพิพิธธรรมและทางเดินเชื่อมต่อ อาคารสถานีรถไฟชุมทางทุ่งสงถึงอาคารสยามกัมมาจลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์, ปรับปรุงอาคารเก่า 6 ห้องและพื้นที่ของบริษัทยิบอินซอย เป็นตลาดวัฒนธรรมเมืองทุ่งสง ฯลฯ ในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยศิลปากรด้วยทุนวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) ได้เลือกทุ่งสงเป็นเมืองนำร่องดำเนินโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชน ผ่านกลไกความร่วมมือของภาคประชาสังคม ศิลปิน หรือชุมชน และสถาบันการศึกษา ดังนั้นในปีพ.ศ.2560 เทศบาลเมืองทุ่งสงจึงได้ประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการประชาคมวัฒนธรรมเมืองทุ่งสง ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและร่วมขับเคลื่อนย่านการค้าผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมโดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการดังนี้

จากการประชุมและทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง จึงได้ร่วมกันคิดกิจกรรมนำร่องที่สามารถบูรณาการ การขับเคลื่อนทั้งของโครงการวิจัยฯ มหาวิทยาลัยศิลปากร และการพัฒนาเมืองของเทศบาลเมืองทุ่งสง ที่ต้องการ พื้นที่ศูนย์การค้าเก่าที่ซบเซา ให้กลับมามีชีวิตชีวาขึ้นอีกครั้ง ร่วมกันผลักดัน นำสู่การปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมจากทุก ภาคส่วนของเมือง เกิดเป็นตลาดชื่อ “ตลาดชุมทางทุ่งสง” ซึ่งเป็นตลาดประชารัฐประเภทที่ 9 ตามนโยบายของ รัฐบาล ซึ่งตั้งอยู่ในย่านวัฒนธรรมที่เทศบาลเมืองทุ่งสงกำหนด บนถนนชัยชุมพล ความยาว 160 เมตร พื้นที่รวม 2,275 ตารางเมตร ถนนสายประวัติศาสตร์ที่ในหลวงสิ้นเกล้ารัชกาลที่ 9 ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรอำเภอ ทุ่งสง เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2510 (กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองทุ่งสง, 2562)

2.2 “ตลาดชุมทางทุ่งสง” นโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมสู่การพัฒนาอาชีพและรายได้

การดำเนินงานตลาดชุมทางทุ่งสง เป็นการขับเคลื่อนร่วมกันของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยมีเทศบาลเมืองทุ่งสง เป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนการดำเนินงานต่างๆ ภายใต้การ บริหารนโยบายของนายกเทศมนตรี โดยมีคณะกรรมการประชาคมวัฒนธรรมเมืองทุ่งสง เป็นกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ หลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยกลุ่มนี้เป็นกลุ่มบุคคลที่มาจากหลายภาคส่วน ที่มีจิตอาสาเข้ามาช่วยด้วย ช่วยกันในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ได้จัดให้มีการปรึกษาหารือกับภาคี เครือข่ายในระดับพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในอนาคต ได้แก่ เทศบาลเมืองทุ่งสง สถานีตำรวจภูธรทุ่ง สง สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทุ่งสง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอทุ่งสง สถาบันการศึกษาทุกระดับ บริษัทพาณิชย์ 24 จำกัด ตัวแทนกลุ่มการแสดง ปรากฏการณ์ถิ่นถิ่นมโนราห์หนังตะลุง และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และที่สำคัญคือ การร่วมกันคิดร่วมกันตั้งกติกาบนฐานการมีส่วนร่วมของผู้ค้า ซึ่งสรุปได้ว่า “ตลาดชุมทางทุ่งสง” ให้ความสำคัญกับ วัฒนธรรมพื้นถิ่น ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมการกิน วัฒนธรรมการแสดง วัฒนธรรมการแต่งกาย (มรินทร์ ดันติขันธ์กุล, 2563) และ ที่สำคัญวัฒนธรรมจะต้องนำไปสู่การสร้างอาชีพและรายได้ให้กับคนในพื้นที่ได้ภายใต้การบริหาร นโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นซึ่งนำนโยบายจากรัฐบาลสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม (ทรงชัย วงศ์วัชรดำรง, 2563) และ ตลาดชุมทางทุ่งสง ตลาดวัฒนธรรมบนฐานความร่วมมือของทุกภาคส่วน ได้เปิดดำเนินการครั้งแรกเมื่อ วันอาทิตย์ที่ 14 มกราคม 2561 ตั้งแต่เวลา 15.00-21.00 น.โดยจะเปิดให้บริการทุกวันอาทิตย์เท่านั้น มีหน่วยงานที่ ร่วมเป็นเครือข่ายดำเนินการจำนวนทั้งสิ้น 58 กลุ่ม/หน่วยงาน

นอกจากนี้ ยังพบว่า ตั้งแต่มีการเปิดตลาดชุมทางทุ่งสงครั้งแรก เมื่อวันอาทิตย์ที่ 14 มกราคม 2563 จนถึงครั้งที่ 132 เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2563 มีจำนวนผู้ค้าต่อครั้ง สูงสุด คือ 284 ราย ต่ำสุด คือ 107 ราย เฉลี่ย 193 ราย โดยแบ่งเป็นผู้ค้าอาหาร ร้อยละ 37 ผู้ค้าขนม ร้อยละ 32 ผู้ค้าหัตถกรรม ร้อยละ 17 ผู้เครื่องดื่ม ร้อยละ 10 ผู้ค้าผัก/ผลไม้ ร้อยละ 3 มีการจัดเก็บเงินส่วนกลางจากผู้ค้าต่อครั้ง ได้สูงสุด จำนวน 12,280 บาท ได้ต่ำสุด จำนวน 2,920 บาท ถัวเฉลี่ยจำนวน 9,485 บาท มีผู้มาร่วมกิจกรรมหรือมาเที่ยวตลาดชุมทางทุ่งสงต่อครั้ง สูงสุด จำนวน 3,900 คน ต่ำสุด จำนวน 1,500 คน ถัวเฉลี่ย จำนวน 2,500 คน ผู้ค้ามีรายได้ต่อครั้งสูงสุด จำนวน 1,000,000 บาท ต่ำสุด จำนวน 50,000 บาท ถัวเฉลี่ยจำนวน 385,000 บาท สำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของตลาดชุมทางทุ่ง สงตลอด 132 ครั้ง เป็นเงิน 2,280,000 บาท แต่รายได้ที่ผู้ค้าได้รับ รวม 50,836,010 บาท ซึ่งกิจกรรมในตลาดไม่มี เพียงเฉพาะการจำหน่ายสินค้าทางวัฒนธรรมในพื้นที่ถิ่นภาคใต้เท่านั้น แต่ยังมี การสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นใน รูปแบบต่างๆ เช่น วัฒนธรรมการแสดงของคนทุกกลุ่มวัย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงมโนราห์ทั้งรุ่นเด็กและรุ่นใหญ่ การ แสดงของนักเรียนในสังกัดโรงเรียนเทศบาลเมืองทุ่งสง การแสดงของผู้สูงอายุ การแสดงรูปแบบต่างๆ โดยเน้น วัฒนธรรมไทย เช่น ชุดการแสดงด้วยผ้าไทย ใช้เพลงไทยเดิม ไทยสากล ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้สามารถบอกได้ว่าเป็น

วัฒนธรรมพื้นถิ่นสามารถสร้างอาชีพและรายได้ (เสริม) ให้กับผู้คนที่ได้อีกช่องทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า “วัฒนธรรมขายได้”

จากการดำเนินงาน “ตลาดชุมทางทุ่งสง” ที่ผ่านมา และได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน พบว่า “ตลาดชุมทางทุ่งสง” ได้ก่อเกิดประโยชน์ให้กับพื้นที่ดังนี้ 1) ย่านการค้าของเมืองพื้นตัวกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง โดยเฉพาะในวันอาทิตย์บริเวณถนนชัยชุมพลตั้งแต่สี่แยกถนนชนปรีดาจนถึงหน้าพิคา จะมีความคึกคัก สนุกสนาน ผู้มาร่วมกิจกรรมเต็มไปด้วยรอยยิ้มและมีความสุข 2) สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับคนทุ่งสงได้ ดังนี้ (1) ประชาชนผู้บริโภคได้รับประทานอาหาร ผัก ผลไม้ที่มีความปลอดภัย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (2) เกิดการกระจายรายได้ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคโดยไม่ผ่านคนกลาง (3) เกิดผู้ประกอบการรายใหม่และมีรายได้เพิ่ม และ (4) ชาวทุ่งสง และผู้คนจากต่างถิ่น ทั้งคนจน คนรวย คนชรา คนพิการ เด็ก เยาวชน ได้มีสถานที่พบปะสังสรรค์ ทำกิจกรรมสันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจ เพิ่มขึ้น ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม 3) เกิดศูนย์รวมการแสดงทาง ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของภาคใต้ นักเรียน นักศึกษา ประชาชน ศิลปิน ครูภูมิปัญญา จากเครือข่ายในพื้นที่ ได้แก่ สถาบันการศึกษา หน่วยงาน ชมรม สมาคม ชุมชน ฯลฯ ได้มีพื้นที่ในการแสดง ฝึกฝนเพิ่มทักษะ และส่งเสริม ประสิทธิภาพ มากขึ้น 4) เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการจัดการ “ตลาดชุมทางทุ่งสง” ร่วมกันระหว่างบุคลากรทุกอง ฝ่าย และทุกระดับของเทศบาลเมืองทุ่งสงกับภาคประชาสังคม ที่มีประชาคมวัฒนธรรมเมืองทุ่งสงเป็นแกนนำจน สามารถสร้างการมีส่วนร่วมจากพลเมืองเกิดประโยชน์กับเมืองทุ่งสงได้ และ 5) ได้ฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสาน อาหาร พื้นถิ่นให้คงอยู่ยั่งยืน

2.3 การพัฒนาอาชีพและรายได้ด้วยวัฒนธรรม

เป้าหมายสูงสุดของการดำเนินงานของตลาดชุมทางทุ่งสง คือ “นำทุนวัฒนธรรมชุมชนสร้างอาชีพและ รายได้ให้ครัวเรือน” ซึ่งทางตลาดชุมทางทุ่งสง โดยเทศบาลเมืองทุ่งสง คณะกรรมการประชาคมวัฒนธรรมเมืองทุ่งสง และ ผู้ค้า ได้นำวัฒนธรรมพื้นถิ่นสู่การสร้างอาชีพและรายได้ ดังนี้

1. วัฒนธรรมอาหาร ซึ่งเมืองทุ่งสง เป็นชุมทางขนส่งจากทุกภาคมุ่งสู่ภาคใต้ตั้งแต่อดีต (รัชกาลที่ 5) จนถึงปัจจุบัน จึงเป็นช่องทางของการเคลื่อนย้ายอาหารเกือบทุกภูมิภาคเข้าสู่เมืองทุ่งสง และเป็นวัฒนธรรมอาหาร หลายสัญชาติทั้ง ไทย จีน อินเดีย มาเลย์ ฝรั่งเศส สดุดิ้นหมู แกงกะหรี่ไก่ ขาหมูต้มพะโล้ ก๋วยเตี๋ยวรถไฟ ข้าว มั่นไก่บ้านอาจิ๋ว ข้าวหมกไก่และซูปปวยวอเกียะ ข้าวมันไก่โจรสลัด ขนมหินปักซี่ใต้ แกงพื้นบ้านปักซี่ใต้ชนิดต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังพบว่ามีอาหารที่เป็นของว่างของฝากเช่น ยานหม หนมหวัก เหนียวสองดั่ง หมี่ผัดโบราณ เป็นต้น ซึ่ง อาหารเหล่านี้ถือว่าเป็นวัฒนธรรมที่อยู่กับเมืองทุ่งสงมาอย่างช้านาน ซึ่งแต่เดิมจะจำหน่ายประจำร้านของตนเอง เท่านั้น และจะหยุดจำหน่ายในทุกวันอาทิตย์ ซึ่งเมื่อมีตลาดชุมทางทุ่งสง เกิดขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการด้านอาหาร ได้มีพื้นที่ในการจำหน่ายอาหารดั้งเดิมและมีผู้ประกอบการใหม่ด้านอาหารปักซี่ใต้อื่นๆ เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งสามารถสร้าง รายได้เสริม จนกลายเป็นรายได้หลักและต่อยอดเป็นอาชีพที่มั่นคงเลี้ยงดูครอบครัวได้

2. วัฒนธรรมการแสดง ศิลปะการแสดงของไทยนับเป็นการแสดงออกทางวัฒนธรรมทั้งงดงามและ ทรงคุณค่า บ่งบอกถึงอารยธรรม ภูมิปัญญา ความเชื่อ ความรู้สึก และวิถีชีวิตประจำวันของคนในชาติได้อย่างชัดเจน นับตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแต่ละภาคของประเทศไทยล้วนมีศิลปะการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวกัน ทั้งสิ้น สำหรับศิลปะการแสดงของภาคใต้ ได้รับอิทธิพลจากชาวเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ศิลปะการแสดงบางอย่างจึงเกิด การผสมผสานระหว่างวิทยาศาสตร์กับอิสลาม เช่น เพลงบอก โนรา หนังตะลุง ชัมเปง รองเง็ง รำวงเวียนครก ลิเก ป่า ลิเกฮูลู ซึ่งภายในตลาดชุมทางทุ่งสง ได้จัดพื้นที่ลานวัฒนธรรมเพื่อเป็นลานการแสดงให้กับทุกกลุ่มวัยเพื่อจะได้ แสดงความสามารถด้านการแสดงรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งนอกจากศิลปะการแสดงจะได้มีการถ่ายทอด สืบสาน และมีการ

อนุรักษ์แล้ว ศิลปะการแสดงยังเป็นวัฒนธรรมประเภทหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มนักแสดงทั้งอิสระและสังกัดต่างๆ ได้ จนสามารถนำไปสู่การประกอบอาชีพได้ เช่น มโนราห์โบราณน้อยอร บ้านระบาราพอน เป็นต้น

3. วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยทางคณะกรรมการประชาคมวัฒนธรรมเมืองทุ่งสง ได้สืบเสาะหาภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอทุ่งสง พบว่าในอำเภอทุ่งสงมีงานหัตถกรรมที่ทำจากผ้า ลูกปัดมโนราห์ งานจักสานจากไม้ไผ่ กระจุต ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น้อยคนจะรู้จักและขาดการถ่ายทอดไปยังคนรุ่นหลัง จึงจัดให้มีนำวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นข้างต้นสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เช่น การปรับเปลี่ยนวิถีคิดเกี่ยวกับลูกปัดมโนราห์ว่าจะต้องเป็นองค์ประกอบหรือชุดแต่งกายของการแสดงมโนราห์ ซึ่งลูกปัดมโนราห์สามารถนำไปประดิษฐ์เป็นเครื่องประดับต่างๆ ได้ เช่น ต่างหู กำไล สร้อยคอ ที่คล้องแขนตา กระเป๋าถือทรงต่างๆ ของที่ระลึกพวงกุญแจ รวมทั้ง สามารถทำเป็นของตกแต่งบ้านหรือร้านอาหารได้อย่างมีเสน่ห์ ซึ่งเมื่อลูกปัดมโนราห์ไม่ได้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของชุดมโนราห์ แต่สามารถเป็นเครื่องประดับที่สวยงามได้และไม่ล้าสมัย เป็นการเพิ่มมูลค่าของสินค้า จนสามารถก่อให้เกิดเยาวชนผู้ประกอบการรายใหม่ สร้างรายได้เสริมให้กับตนเองและกลุ่มได้

จะเห็นได้ว่า “ตลาดชุมทางทุ่งสง” มีกระบวนการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยวัฒนธรรม ที่สามารถสร้างอาชีพและรายได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมทั้งรักษาผู้ประกอบการรายเดิมให้มีความมั่นคงในอาชีพ มีพื้นที่ในการนำเสนอสินค้าทางวัฒนธรรมและยังสามารถสร้างผู้ประกอบการใหม่ ที่ร่วมกันสืบทอด ถ่ายทอด และอนุรักษ์วัฒนธรรมได้บริบทต่างๆ

2.4 “ตลาดชุมทางทุ่งสง” ภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโควิด-19

การระบาดทั่วไปของโควิด-19 ในประเทศไทย ดำเนินอยู่ในประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2563 โดยเป็นประเทศที่มีผู้ป่วยยืนยันรายแรกนอกประเทศจีน การคัดกรองผู้เดินทางเข้าประเทศพบผู้ป่วยประปรายตลอดเดือนมกราคม ซึ่งเป็นผู้ที่เดินทางมาจากหรือเป็นผู้พำนักอยู่ในประเทศจีนแทบทั้งสิ้น การแพร่เชื้อท้องถิ่นที่มีรายงานรายแรกมีการยืนยัน เมื่อวันที่ 31 มกราคม จำนวนผู้ป่วยยังมีน้อยตลอดเดือนกุมภาพันธ์ โดยมีผู้ป่วยยืนยัน 40 รายเมื่อสิ้นเดือน แต่จำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นมากในกลางเดือนมีนาคม ซึ่งมีการระบุสาเหตุจากกลุ่มการแพร่เชื้อหลายกลุ่ม ซึ่งกลุ่มใหญ่สุดเกิดที่การชกมวยไทย ณ สนามมวยเวทีลุมพินี เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2563 ผู้ป่วยยืนยันแล้วเพิ่มเกิน 100 คนต่อวัน ในอีก 1 สัปดาห์ต่อมา (กรมควบคุมโรค, 2563) ซึ่งการระบาดของโรคดังกล่าว ส่งผลให้ทุกพื้นที่ในทุกจังหวัด โดยเฉพาะพื้นที่มีคนมาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก จำเป็นจะต้องมีมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่กระจายในวงกว้าง

“ตลาดชุมทางทุ่งสง” เป็นสถานที่หนึ่งของอำเภอทุ่งสงที่ในทุกวันอาทิตย์ตั้งแต่เวลา 15.00-21.00 น. จะมีประชาชนทั้งในพื้นที่และต่างพื้นที่ ไม่น้อยกว่า 3,000 คน เข้ามาจับจ่ายใช้สอยเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาชน ต้องร่วมด้วยช่วยกัน และกำหนดมาตรการเพื่อไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคและทำอย่างไรให้กระทบกับเศรษฐกิจชุมชนน้อยที่สุดภายใต้การดำรงชีวิตในแบบ New Normal ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ 1) จัดให้มีการประชุมหัวหน้ากลุ่มร้านค้า แบบ social distancing เพื่อทำความเข้าใจกับสถานการณ์เพื่อการปรับตัวและคัดเลือกผู้ค้าที่พร้อมจะปฏิบัติตามมาตรการ เข้าจำหน่ายสินค้า 2) ผู้ค้าจะต้องดำเนินการสำหรับร้านของตนเอง เช่น การเว้นระยะห่างของร้านหรือล็อก สวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาเมื่ออยู่ในพื้นที่ จัดให้บริการเจลล้างมือสำหรับผู้ซื้อ ฝ่าผนังของร้าน 3 ด้านกันด้วยพลาสติก ผู้ค้าที่จำหน่ายอาหาร เครื่องดื่มจะต้องมีภาชนะที่ปิดอาหารให้ปลอดภัย งดใช้ภาชนะที่เป็นโฟมและลดการใช้พลาสติกทุกประเภท 3) มีการคัดกรองผู้ซื้อทั้ง 3 ทางเข้าออกโดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และ โรงพยาบาลที่เป็นภาคีเครือข่าย 4) จัดการเดินในตลาดแบบทางเดียว 5) ยกเว้นค่าบริหารส่วนกลาง จำนวน 1 เดือน เพื่อแบ่งเบาภาระของ

ผู้ค้า 6) ชุดการแสดงที่มาเป็นหมู่คณะให้ถึงความปลอดภัย และ 7) สนับสนุนให้ผู้มาในพื้นที่ตลาดชุมทางทุ่งสง โหลดแอปพลิเคชันไทยชนะทุกคน เพื่อสามารถติดตามบุคคลได้ หากมีการติดเชื้อโรคดังกล่าว ซึ่งจากการกำหนดมาตรการของตลาดชุมทางทุ่งสงภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้ตลาดชุมทางทุ่งสง ปิดการดำเนินการในช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2563 ตามคำสั่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช แต่หลังจากเดือนพฤษภาคม 2563 จนถึงปัจจุบัน ตลาดชุมทางทุ่งสงได้ดำเนินการทุกวันอาทิตย์และไม่มีประวัติผู้มาในพื้นที่ติดเชื้อโรคดังกล่าว

3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานตลาดชุมทางทุ่งสง

จากการศึกษาทั้งเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) จากหลายภาคส่วน และจากการร่วมดำเนินงานของผู้เขียน ผู้เขียนได้มีข้อค้นพบว่า “ตลาดชุมทางทุ่งสง” เป็นพื้นที่หนึ่งที่ประสบความสำเร็จ และสามารถเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการตลาดวัฒนธรรมภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนตามนโยบายของรัฐที่มุ่งส่งเสริมการสร้างอาชีพและรายได้ด้วยวัฒนธรรม มีปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งเรียกว่า 7Cs Factors for Successful Junction Tungsong Market (SJTM) โดยมีองค์ประกอบด้วยดังนี้

C = Clever leader หมายถึง ผู้นำที่มีความเฉลียวฉลาด, สร้างสรรค์, ริเริ่มเก่ง กล่าวได้ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในระดับท้องถิ่นเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนในพื้นที่มีอาชีพและรายได้จากต้นทุนในพื้นที่นั้น สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบตามบริบทของแต่ละพื้นที่ และขึ้นอยู่กับแนวคิดของผู้นำในแต่ละพื้นที่ด้วย ดังเช่น ผู้บริหารเทศบาลเมืองทุ่งสง นายทรงชัย วงษ์วัชรดำรง นายกเทศมนตรี ซึ่งเลือกที่จะพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของท้องถิ่นด้วยการเปิดตลาดวัฒนธรรมภายใต้ชื่อ “ตลาดชุมทางทุ่งสง” ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาและจุดเด่นของเมืองทุ่งสง กล่าวคือ ห่วงเวลา 3-5 ปีที่ผ่านมาสถานการณ์ภาวะเศรษฐกิจไทยชะลอตัวราคาพืชผลการเกษตรโดยเฉพาะยางพาราและปาล์ม พืชเศรษฐกิจหลักของคนทุ่งสงตกต่ำ ส่งผลให้ยานการค้าขายเซาะลงไปมากกว่าเดิม โดยเฉพาะทุกวันอาทิตย์ของสัปดาห์ คนในพื้นที่จะเดินทางออกจากเมือง คนนอกเมืองไม่เข้าเมือง ทำให้เมืองเงียบเหงา ไร้ผู้คนสัญจร ไม่มีพื้นที่ที่สามารถรวมคนทุกกลุ่มวัยไว้ด้วยกันด้วยกิจกรรมต่างๆ จึงต้องแก้ไขฟื้นฟูเมืองโดยเร็ว ในขณะเดียวกันเมือง ทุ่งสงมีจุดเด่นอีกหลายประการ เช่น เป็นเมืองประวัติศาสตร์ เป็นเมืองแห่งสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นเมืองชุมทางของการขนส่ง เป็นเมืองที่มีเศรษฐกิจดีและมีขนาดใหญ่กว่าอำเภออื่นๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นและภาวะผู้นำของนายกเทศมนตรีเมืองทุ่งสง จึงนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากด้วยวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรมจนถึงวันนี้

C = Community economy คือ เศรษฐกิจชุมชน ซึ่งหมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมทางการผลิต การบริโภคการจำหน่ายแจกที่คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมกันเป็นเจ้าของ โดยการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจมีฐานมาจากศักยภาพของชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชน หรือทุนในชุมชนซึ่งมีความสัมพันธ์กับสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน โดยการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน จะมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (อรรถพร เกษร, 2561) จากความหมายข้างต้น ตลาดชุมทางทุ่งสง เป็นพื้นที่สื่อกลางของการสร้างและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในอำเภอทุ่งสง และพื้นที่ใกล้เคียง ก่อให้เกิดการสร้างอาชีพตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ พร้อมทั้งได้มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างอาชีพ มีการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่ สถานความสัมพันธ์ในครัวเรือนด้วยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ รวมทั้งร่วมกันรับรายได้ที่เพิ่มขึ้น สร้างอาชีพเสริมให้เป็นอาชีพหลักที่มั่นคงที่สามารถเป็นมรดกตกทอดยังไปรุ่นลูกหลานได้ รวมทั้งก่อให้เกิดการจ้างงานในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

C = Cultural คือ วัฒนธรรม อันหมายถึง ทุกสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นภูมิปัญญาที่ผู้คนในแต่ละสังคมรุ่นก่อนๆ คิดสร้างสรรค์ และพัฒนาขึ้นจากของเดิม แล้วถ่ายทอดสืบต่อมายังคนรุ่นหลัง โดยผ่านทางกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ วัฒนธรรมจึงนับเป็นภูมิปัญญาหรือมรดกทางสังคมอย่างหนึ่ง ตัวอย่างของวัฒนธรรมสำคัญ ได้แก่ ภาษา ธรรมเนียม ประเพณี ศีลธรรม กฎหมาย วิถีการดำเนินชีวิต เครื่องมือเครื่องใช้ ศิลปะ วิทยาศาสตร์ การปกครอง ศาสนา รวมถึงอุปกรณ์ที่เป็นวัตถุหรือสิ่งประดิษฐ์ โดยวัฒนธรรมต่างๆ นั้นสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ เพื่อให้สอดคล้องกับกาลสมัย พื้นที่ตลาดชุมทางทุ่งสง ซึ่งถือว่าเป็นตลาดวัฒนธรรม ภายใต้นโยบายโครงการตลาดประชารัฐของรัฐบาล เนื่องจากความริเริ่มของการกำเนิดพื้นที่แห่งนี้ จุดเริ่มต้นคือ “วัฒนธรรม” และมองว่า “วัฒนธรรมสามารถสร้างรายได้” ให้กับประชาชนเจ้าของพื้นที่ได้ ซึ่งในพื้นที่อำเภอทุ่งสง มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างชัดเจน เช่น วัฒนธรรมด้านอาหาร พบว่า อำเภอทุ่งสง เป็นชุมทางของการค้าขายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดการไหลของวัฒนธรรมการกินหรือวัฒนธรรมอาหาร ส่งผลให้อาหารในอำเภอทุ่งสงมีหลายสัญชาติ ไม่ว่าจะเป็น อาหารพื้นถิ่นปักษ์ใต้ อาหารจีน อาหารมุสลิม อาหารฝรั่ง เช่น แกงขมิ้น แกงไตปลา ขนมจีน ขนมหวก ยำหนม ข้าวยา ข้าวหมกไก่ ไก่ทอดและ ซุปเนื้อ ซาลาเปา ขนมจีบ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า วัฒนธรรมการแสดงในพื้นที่ยังมีหลายชนิด เช่น หนังตะลุง มโนราห์ เพลงบอก รวมถึงวัฒนธรรมการแสดงร่วมสมัย พร้อมทั้งยังปรากฏชัดในเรื่องของวัฒนธรรมการแต่งกาย ที่นิยมใช้ผ้าปาเต๊ะ มาตัดเป็นชุดในรูปแบบต่างๆ มีการสร้างสรรค์ลูกปัดมโนราห์นอกจากชุดมโนราห์ยังเป็นเครื่องประดับ ของตกแต่งบ้าน สิ่งสำคัญยังพบว่าในพื้นที่ถิ่นยังมี วัฒนธรรมทางภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น การแทงหยวก การแทงตม การแกะสลักเทียนพรรษา ซึ่งวัฒนธรรมเหล่านี้สามารถก่อให้เกิดเป็นรายได้ ผ่านอาชีพต่าง ๆ เช่น พ่อค้า แม่ค้า นักแสดง และ วิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นได้

C = Capital : ทุน ในที่นี้ หมายถึงความสัมพันธ์ทางสังคมหรือโครงสร้างทางสังคมที่เราสามารถเรียกเอาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากมันได้ โดยเฉพาะการรวมกลุ่มหรือรวมตัวกันจัดสรรทรัพยากรกันเองของคนในชุมชนที่มีความไว้วางใจเชื่อใจกัน สามารถทำให้พวกเขาได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหลายอย่าง เช่น การตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุน การรวมตัวเพื่อจัดสรรทรัพยากรน้ำ ป่า ที่ดินสาธารณะของชุมชน กลุ่มเกษตรกรรมทางเลือกต่างๆ เป็นต้น ยิ่งกลุ่มหรือเครือข่ายเหล่านี้สามารถเชื่อมกับกลุ่มอื่นๆนอกชุมชนอย่างหลากหลายแล้ว ทุนทางสังคมก็จะยิ่งขยายวงมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งภายในตลาดชุมทางทุ่งสงก็เกิดจากทุนประเภทต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็น 1) ทุนทางสังคม ซึ่งหมายถึง ความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางในหลายมิติของภาคส่วนต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มอีกหลายกลุ่มเพื่อร่วมกันพัฒนาพื้นที่ เช่น กลุ่มรักษ์ทุ่งสง เป็นต้น 2) ทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งในพื้นที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเนื่องจากทุ่งสงนับเป็นเมืองแห่งสังคมพหุวัฒนธรรม ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมการกินหรือวัฒนธรรมอาหาร วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมการแสดง เป็นทุนเดิมที่มีอยู่มากมายในพื้นที่ และ 3) ทุนทางเศรษฐกิจ เมืองทุ่งสงนับเป็นเมืองเศรษฐกิจเมืองหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีอัตราการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ผู้คนมีอาชีพและรายได้ที่ดี ส่งผลให้มีการจับจ่ายใช้สอยมากทำให้เป็นเมืองแห่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

C = Cooperation : ความร่วมมือ ตลาดชุมทางทุ่งสง ดำเนินการมาได้จนถึงทุกวันนี้ “ความร่วมมือ” จากทุกภาคส่วนเป็นปัจจัยสำคัญในการเป็นตัวขับเคลื่อนให้ตลาดชุมทางทุ่งสงมีความมั่นคง ยั่งยืนและสามารถสร้างความมั่งคั่งให้กับประชาชนในพื้นที่ได้ อาจกล่าวได้ว่า ความร่วมมือที่เกิดขึ้นในตลาดชุมทางทุ่งสง มาจากความเชื่อที่ว่า เราจะร่วมกันพัฒนาทุ่งสง ให้เป็นทุ่งสวรรค์ บนฐานความร่วมมือของทุกภาคส่วนทั้งในระดับพื้นที่จนถึงระดับจังหวัดและประเทศ ดังนั้นความร่วมมือแรกที่เกิดจากการดำเนินงานของตลาดชุมทางทุ่งสง คือ ความร่วมมือของกลุ่มคนที่มีจิตอาสา พร้อมอาสาตนเองมาเป็นคณะกรรมการประชาคมวัฒนธรรมเมืองทุ่งสง โดยไม่ได้เอาμισสินจ้าง

แต่อย่างใด ความร่วมมือของผู้ค้าหรือผู้ประกอบการ ที่ร่วมกันกำหนดกติกา ข้อระเบียบ และร่วมกันปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ความร่วมมือของภาคเอกชนในพื้นที่ ที่ร่วมกันสนับสนุนงบประมาณ เครื่องมือเครื่องใช้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เพียงแค่มุ่งหวังได้ตอบแทนสังคมและประชาชนในพื้นที่ ความร่วมมือของประชาชนทั่วไปที่มาท่องเที่ยวในหลายชุมทางทุ่งสง ที่ร่วมกันปฏิบัติตามระเบียบของหลายชุมทางทุ่งสง โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัด ที่ร่วมจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดให้มีกิจกรรมเสริมภายในพื้นที่ ความร่วมมือของเครือข่ายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เครือข่ายการแสดง เครือข่ายเกษตรกร เครือข่ายนวดแผนไทย ที่ร่วมกันจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า “ความร่วมมือ” ที่เกิดขึ้นภายในหลายชุมทางทุ่งสง ส่งผลให้หลายชุมทางทุ่งสงมีความยั่งยืนจนถึงทุกวันนี้

C = Customer network : สมาชิกของกลุ่ม หมายถึง สมาชิกของหลายชุมทางทุ่งสงที่มีการรวมกลุ่มบนฐานความร่วมมือและจิตอาสาเป็นสำคัญ พบว่า สมาชิกของกลุ่มไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคณะทำงาน กลุ่มผู้ค้า/ผู้ประกอบการ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ผู้ซื้อ/นักท่องเที่ยว) และ กลุ่มเครือข่ายต่างๆ ต่างได้ปฏิบัติตามบทบาทของการเป็นสมาชิกกลุ่มแต่ละกลุ่ม เช่น มีการประชุมของกลุ่ม มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นภายในกลุ่ม มีการเปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของหลายชุมทางทุ่งสง เช่น การร่วมกันกำหนดกติกา การบริหารจัดการการเงิน การคัดเลือกและส่งเสริมกิจกรรมการแสดงหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน การตรวจสอบการปฏิบัติตามกติกาของผู้ค้า เป็นต้น

C = Career : อาชีพ หมายถึง หลายชุมทางทุ่งสง เป็นพื้นที่ที่สร้างอาชีพและรายได้จากวัฒนธรรมพื้นถิ่นให้กับประชาชนได้เป็นจำนวนมาก ทั้งเป็นอาชีพใหม่ อาชีพเสริม จนกลายมาเป็นอาชีพหลัก ซึ่งสามารถสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัวได้ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ค้าหลายรายได้กล่าวว่าไม่ได้สร้างอาชีพให้กับตนเองหรือครอบครัวเพียงอย่างเดียว แต่ยังทำให้เกิดการจ้างงานกับกลุ่มคนที่ขาดโอกาสในการทำงาน จนสามารถมีงานและมีรายได้เลี้ยงตนเองได้ นอกจากนี้อาชีพที่เกิดจากหลายชุมทางทุ่งสง ยังเป็นมรดกให้กับลูกหลาน ลูกหลานได้เรียนรู้การร่วมกันทำงานในครอบครัว และที่สำคัญอาชีพเหล่านี้ได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในครอบครัวอีกครั้งหนึ่ง

สรุป

บทความวิจัยเรื่อง การนำนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมสู่การสร้างอาชีพและรายได้ด้วยวัฒนธรรมกรณีศึกษา หลายชุมทางทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้นำเสนอถึงความสำคัญของนโยบายสาธารณะของภาครัฐสู่การปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะในระดับพื้นที่ ซึ่งแต่ละพื้นที่ย่อมมีทุนที่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับ หลายชุมทางทุ่งสง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ประวัติศาสตร์ เป็นชุมทางของการขนส่ง การแลกเปลี่ยนสินค้า การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม จึงมีทุนทางวัฒนธรรมเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็น วัฒนธรรมทางอาหาร วัฒนธรรมทางการแสดง วัฒนธรรมการแต่งกาย ซึ่งวัฒนธรรมเหล่านี้สามารถสร้างอาชีพและรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่และที่หลายชุมทางทุ่งสงประสบความสำเร็จ ใช้เวลาเพียง 3 ปี สามารถสร้างมูลค่ามีเงินหมุนเวียน ไม่น้อยกว่า 150 ล้านบาท นอกจากนี้ยังพบว่า ยังมีปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จคือ “7Cs Factors for SJTM” ที่ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นอย่างมั่นคงและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. **ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ (Practical Suggestion)** ผู้ศึกษาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ในปัจจุบันคณะกรรมการประชาคมวัฒนธรรมเมืองทุ่งสงและภาคีเครือข่าย มีความเข้มแข็งมาก แต่ยังขาดผู้สืบทอดตำแหน่ง

(successor) ดังนั้นคณะกรรมการ จึงควรมีการคัดเลือกคนในชุมชน เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดชุมชนทางทุ่งสง ในรูปแบบของคณะกรรมการต่าง ๆ ถือเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการในรุ่นต่อไป และเป็นการชี้ชัดวัฒนธรรมความเสียสละของคนรุ่นก่อนๆ ที่ให้ส่วนร่วมด้วย และโดยเฉพาะภาคีเครือข่ายภาครัฐ ซึ่งก็จะมีกรอบนโยบายปรับเปลี่ยนตำแหน่งเป็นประจำทุกปี จำเป็นอย่างยิ่งที่ทางเทศบาลเมืองทุ่งสงและคณะกรรมการประชาคมวัฒนธรรมเมืองทุ่งสง จะต้องประสานความร่วมมือและสร้างความเข้าใจกับหัวหน้าหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามารับตำแหน่งอำเภอทุ่งสง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต (Research Suggestion) ผู้ศึกษาพิจารณาแล้วเห็นควรศึกษา เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการพัฒนาตลาดชุมชนทางทุ่งสงให้มีความเข้มแข็ง ทั้งนี้การวิจัยดังกล่าวควรเป็นการวิจัยในแบบผสมผสานเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods Approach : Qualitative and Quantitative Research) เช่น การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากผู้ค้า หรือผู้ซื้อหรือนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการในตลาดชุมชนทางทุ่งสง และเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth-Interview) เกี่ยวกับมุมมองทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นภาคีเครือข่าย เช่น วัฒนธรรมอำเภอทุ่งสง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สาขาจังหวัดนครศรีธรรมราช พาณิชยจังหวัดนครศรีธรรมราช สภาวัฒนธรรมอำเภอทุ่งสง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย พื้นที่ใกล้เคียง วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองทุ่งสง เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณ นายกเทศมนตรีและข้าราชการของเทศบาลเมืองทุ่งสง คณะกรรมการประชาคมวัฒนธรรมเมืองทุ่งสง ผู้ค้า ผู้ซื้อ นักท่องเที่ยว และภาคีเครือข่ายกลุ่มต่างๆ ที่ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเผยแพร่งานวิชาการในครั้งนี้ และขอบคุณวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2563). โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://ddc.moph.go.th>.
- กระทรวงมหาดไทย. (2560). คู่มือแนวทางการดำเนินการโครงการตลาดประชารัฐ.
- กุลธน ธนาพงศธร. (2528). หลักการกำหนดนโยบายของรัฐ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชนิษฐา ชูสุข, พณาลี ชีวกิดาการ และ จิตราวดี จิตินันทร. (2559). กระบวนการนโยบายสาธารณะในการพัฒนาเมืองขนาดใหญ่. วารสารการบริหารท้องถิ่น, ปีที่ 9 (2) น.35-47.
- ทรงชัย วงศ์วัชรดำรง. (8 ธันวาคม 2563). สัมภาษณ์. นายกเทศมนตรีเมืองทุ่งสง. เทศบาลเมืองทุ่งสง.
- เทศบาลเมืองทุ่งสง. (2559). หนังสือประวัติศาสตร์เมืองทุ่งสง.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- วรเดช จันทรศร. (2552). ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สมาคมนักวิจัย มหาวิทยาลัยไทย.
- วิลดา อินฉัตร และ อนันต์ ธรรมชาลย์. (2560). แนวทางการบริหารนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นของพื้นที่ภาคอีสานตอนใต้. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา. ปีที่ 11(2) น. 38-49.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580.
- มรินทร์ ต้นติขานกุล. (8 ธันวาคม 2563). สัมภาษณ์. รองประธานคณะกรรมการ. คณะกรรมการประชาคมวัฒนธรรมเมืองทุ่งสง
- อิงฟ้า สิงห์น้อย และ รัฐชาติ ทศนัย. (ม.ป.ป.). นโยบายสาธารณะ: การบริหารและการจัดการภาครัฐ. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ 6 (พิเศษ) น. 610-623.

- Kjellstrom, T. (2007). Our cities, our health, our future: Acting on social determinants for health equity in urban settings. Report of the Knowledge Network on Urban Settings, WHO Publishing Co. Commission on Social Determinants of Health. The WHO Centre for HealthDevelopment, Kobe, Japan.
- Thamrongthanyawong, S. (2001). Public Policy: An Analysis of Concepts and Crosses. (6th ed.). Bangkok: Sematham.
- William, W. Boyer. (1975). Implementation Analysis and Assessment. Policy Analysis.1(3), summer.